

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях: навч. посіб. / Ольга Володимирівна Безпалько.— К.: Логос, 2003.— 134 с.
2. Гончаренко С. У. Гуманізація освіти — виховання творчої особистості / С. У. Гончаренко // Педагогічна газета.— 2005.— № 12 (137).— С. 2.
3. Жуков Н. Г. Основы общей и профессиональной педагогики / Жуков Н. Г., Матросов П. Г., Каплан С. Л.; под общ. ред. Г. П. Скамницкой.— М.: Гардарики, 2005.— 382 с.
4. Кононко О. В. Виховання / О. В. Кононко // Енциклопедія освіти / Акад. пед наук України; гол. ред. В. Г. Кремень.— К.: Юрінком Інтер, 2008.— С. 87–88.
5. Лукашевич М. П. Соціалізація. Виховні механізми і технології: навч.-метод. посіб. / Лукашевич М. П.— К.: ІЗМН, 1998.— 112 с.
6. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка: навч. посіб. / Пальчевський С. С.— К.: Кондор, 2005.— 560 с.
7. Хомич Л. О. Взаємозв'язок процесів соціалізації і виховання особистості / Л. О. Хомич // Педагогічна й психологічна науки в Україні: в 5-ти т. / [під ред. А. І. Кравця].— К.: Педагогічна думка, 2007.— Т. 5: Неперервна професійна освіта: теорія і практика.— С. 350–356.
8. Шварцман К. А. Философия и воспитание: критический анализ немарксистских концепций / Шварцман К. А.— М.: Политиздат, 1989.— 208 с.
9. Шумская Л. И. Социализация студенческой молодежи / Шумская Л. И.— Мн.: БГУ, 2001.— 249 с.

АНОТАЦІЯ

У статті розглядається виховання як психолого-педагогічна категорія та суспільне явище, здійснюється порівняльний аналіз понять соціалізація і виховання, розкривається значення виховання для ефективної соціалізації молоді.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматривается воспитание как психолого-педагогическая категория и социальное явление, осуществляется сравнительный анализ понятий социализация и воспитание, раскрывается значимость воспитания для эффективной социализации молодежи.

УДК 37.013.42:378.096:04.9

Використання інформаційно-комунікативних технологій у процесі професійної підготовки соціальних педагогів

Буйницька О. П.
м. Київ

Соціальний педагог — це фахівець, який свідомо і творчо, з максимальною ефективністю застосовує отримані знання та навички у різноманітних ситуаціях. Враховуючи розвиток нових технологій, однією з умов ефективності професійної діяльності є використання інформаційно-комунікаційних технологій.

На жаль, під час підготовки спеціалістів у вищій школі вивченню та застосуванню у подальшій їхній діяльності нових інформаційних технологій приділяється незначна увага.

Курс «Нові інформаційні технології» вивчається студентами лише на першому курсі. Враховуючи те, що сьогодні у багатьох загальноосвітніх навчальних закладах інформатика не вивчається взагалі, або ж вивчається на дуже низькому рівні, необхідно навчити студентів бути, насамперед, грамотними користувачами. Тому мета статті полягає в обґрунтуванні використання нових інформаційно-комунікаційних технологій у процесі професійної підготовки соціальних педагогів.

Уперше про педагогічні технології почали говорити на Заході ще у 60-х роках минулого століття. У нашій країні в той час вважали, що технологія навчання є не що інше, як використання у педагогічному процесі технічних засобів навчання.

П. І. Самойленко, розглядаючи актуальні проблеми педагогічних технологій, стверджує, що завдання технологій навчання зводиться, насамперед, до того, що розроблені в дидактиці закони та принципи перетворюються на ефективні методи навчання, технологія навчання створює всі необхідні умови для ефективного використання технічних засобів навчання.

Загальноприйняте поняття нової інформаційної технології, зводиться, як правило, до процесу збору, передачі, збереження і обробки інформації у всіх її можливих формах: текстовій, графічній, візуальній і мовній. В. І. Грищенко розглядає нові інформаційні технології як сукупність впроваджуваних принципово нових засобів і методів обробки даних, які забезпечують цілеспрямоване створення, передачу, збереження і відображення інформаційного продукту (даних, ідей, знань) з найменшими затратами і у відповідності із закономірностями того соціального середовища, де розвивається нова інформаційна технологія.

Метою технології навчання є забезпечення зростання ефективності процесу навчання. Проблема розвитку нових технологій полягає у розробці принципово нових підходів до організації та проведення навчального процесу професійної підготовки майбутніх фахівців. Сучасні технології навчання базуються на принципах оптимізації. Вони спрямовані на вдосконалення, на перспективу. В умовах сьогодення комп'ютер є ефективним інструментом обробки та аналізу інформації, він став неодмінним атрибутом кожного спеціаліста.

Існування у комп'ютера трансдюсерних, комбінаторних, обчислювальних, графічних та моделюючих (simulation and animation) можливостей зовсім не гарантує їх вірне і ефективне застосування під час підготовки спеціалістів. Методично вірно використовувати всі ці можливості комп'ютера — основне завдання фахівця.

Досліджуючи сучасні технології навчання, спробуємо об'єднати зміст поняття технології навчання на основі існуючих. Це є якийсь системний спосіб організації співпраці викладачів і студентів, навчальна мета якого досягається за допомогою поєднання різноманітних організацій-

них форм, методів і засобів навчання. О. І. Іваницький звертає увагу на те, що саме необхідність педагогічної практики логічно привела до технологізації педагогічної праці, тобто обгрунтованого вибору системи методів, прийомів, засобів, форм — створення таких технологій навчання, які орієнтовані на досягнення певних цілей та управління процесом навчання з урахуванням індивідуальних здібностей майбутніх фахівців. Саме тому вважаємо доцільним використовувати під час підготовки спеціалістів метод проектів. Мета навчання при його застосуванні полягає у формуванні навичок ефективного використання інформаційно-комунікативних технологій за допомогою інноваційних педагогічних технологій, якими передбачається самостійна (індивідуальна чи групова) дослідницько-пошукова діяльність студентів.

Метод проектів не є принципово новим у світовій педагогіці. Він виник у 20-ті роки минулого століття у США. Цей метод пов'язують з ідеями гуманістичного напряму в філософії й освіті, висунутими американським філософом і педагогом Дж. Дьюї, а також його учнем В. Х. Кілпатріком.

Метод набув поширення і популярності завдяки раціональному поєднанню теоретичних знань і можливостей їх практичного застосування для розв'язування конкретних проблем дійсності в спільній діяльності майбутніх фахівців. «Все, що я пізнаю, я знаю, навіщо це мені потрібно, де і як я можу ці знання застосовувати» — основна теза сучасного розуміння методу проектів, оскільки в основі методу проектів лежить розвиток пізнавальних навичок, уміння самостійно орієнтуватися в інформаційному просторі, розвиток критичного мислення, формування навичок мислення високого рівня та стійкого інтересу. Результатом ефективного навчання є розроблення та захист власного портфолію навчального проекту, подальша розробка якого передбачає використання ІКТ та відповідність спеціальним вимогам до змісту, подальше впровадження спланованого проекту навчальному процесі. Навчальний проект являє собою організаційну форму роботи, яка орієнтована на розуміння певної проблеми. Її можна розглядати як спільну навчально-пізнавальну, дослідницьку, творчу або ігрову діяльність студентства (індивідуальну, парну, групову), що мають спільну мету, застосовують ті ж самі методи і способи діяльності, спрямовані на досягнення спільного реального результату, потрібного для вирішення деякої вагової проблеми.

Портфоліо проекту представляє комплект інформаційних, дидактичних і методичних матеріалів до навчального проекту, розроблений з метою його ефективної організації та розумінням вирішення певної проблеми. Ці матеріали створюються з використанням комп'ютерних технологій (засобів створення мультимедійних комп'ютерних презентацій, текстового та графічного редакторів, табличного процесора, комп'ютерних програм для створення публікацій і веб-сайтів, здійснення пошуку інформації в Інтернеті, роботи з електронною поштою тощо).

Сьогодні соціальному педагогу ці вміння необхідні для надання інформаційно-довідкових послуг (розробка рекламно-інформаційної продукції: буклетів, брошур, журналів, відеороликів; створення власних веб-сайтів та розміщення інформації в глобальній мережі), педагогічних послуг (розробка занять, відео лекторіїв, тренінгів, майстер-класів, проектів). Саме тому оволодіння майбутніми соціальними педагогами методом проектів забезпечить їм можливість широко застосовувати інформаційні технології під час виконання професійних задач та надання соціальних послуг.

Структура портфоліо складається з плану проекту, студентських робіт (мультимедійних презентацій, публікацій, веб-сайтів), дидактичних матеріалів для певних груп та форм оцінювання їхньої діяльності, методичних матеріалів та допоміжних.

Створення портфоліо — це процес збирання, перегляду, поповнення змістової, методичної інформації, що стосується певної проблематики, різних форм оцінювання діяльності, прикладів виконаних робіт.

Структура портфоліо проекту містить такі складові:

- план проекту;
- приклади тематичних робіт, виконаних за допомогою комп'ютера: мультимедійної презентації, публікації виконаної у формі інформаційного бюлетеня або ж буклету та веб-сайту;
- форми та критерії оцінювання діяльності студентів по створенню мультимедійної комп'ютерної презентації, публікації та веб-сайта;
- дидактичні матеріали: роздавальні матеріали, тести та шаблони документів;
- методичні матеріали для викладача: мультимедійна презентація, публікація чи веб-сайт; інструкції по організації роботи в проекті, правила роботи з різним обладнанням тощо;

- план реалізації проекту;
- список інформаційних джерел.

Кожна складова портфоліо в електронному варіанті для зручності застосування має свою папку, в якій розміщено файли з відповідними назвами.

Основними критеріями для оцінювання проекту є:

- ефективність застосування комп'ютерних технологій;
- самостійна творча діяльність із застосуванням знань із різних галузей наук, що спрямована на вирішення поставленої проблеми;
- можливість реалізації плану проекту та використання окремих складових комплекту;
- комплексне застосування засобів оцінювання всіх видів діяльності студентів.

Після створення портфоліо навчального проекту його необхідно продемонструвати. Для цього необхідно роздрукувати план проекту, буклет, форми оцінювання учнівських робіт.

Користуючись програмою Smart Notebook створюється файл, за допомогою якого будуть демонструватися основні складові розробленого портфоліо. За допомогою вкладень доцільно ознайомити всіх із розробленими прикладами, методичними та дидактичними матеріалами. Мета демонстрації полягає в тому, щоб показати остаточний результат виконаної роботи. Розуміння того факту, що результати роботи побачать не лише однокласники, стає додатковою мотивацією серйозного ставлення до виконання поставленого завдання, що зумовлює отримання кращих результатів.

Реалізація такого проекту стимулює та мотивує застосування проблемної, дослідницької діяльності студентства, для здійснення якої передбачається використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Інноваційний підхід такої підготовки соціальних педагогів полягає в комплексному поєднанні інформаційно-комунікаційних та інноваційних педагогічних технологій (узагальнено всесвітній та національний досвід); кінцевим результатом є не перевірка знань та вмінь, а оприлюднений захист власної роботи; фокус на інноваційні педагогічні технології робиться через призму інформаційно-комунікаційних технологій; навчання проходить при допомозі викладача, самостійно, в парах, у групах, з застосуванням інтерактивних методик. Саме такий підхід до навчання сприяє підготовці сучасного професійного соціального педагога.

1. Intel — навчання для майбутнього.— К.: Видавнича група ВНУ, 2004.— 416 с.
2. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии / Беспалько В. П.— М.: Педагогика, 1990.— 179 с.
3. Буйницька О. П. Навчальні проекти в позакласній роботі (з використанням сучасних інформаційних технологій): посіб. для вчителів / Буйницька О. П.— К.: КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2007.— 60 с.
4. Грищенко В. И. Информационная технология: состояние и вопросы развития / Грищенко В. И.— К.: Наукова думка, 1989.— 79 с.
5. Іваницький О. І. Сучасні технології навчання / Іваницький О. І.— Запоріжжя: Прем'єр, 2001.— 266 с.

АНОТАЦІЯ

У статті розкрито використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі професійної підготовки соціальних педагогів.

АННОТАЦИЯ

В статье раскрыто использование информационно-коммуникационных технологий в процессе профессиональной подготовки социальных педагогов.

УДК 316.614:316.32

Соціалізація підлітків в умовах глобальної кризи в Україні

Бульбах В. В.
м. Харків

В умовах глибокої трансформації суспільних відносин значна частина української молоді втратила позитивні життєві орієнтири, можливість реалізації життєвих планів та прагнень.

Ослаблення дії старих регулятивних чинників і несформованість нових, спричинили істотне посилення негативних явищ, поширення поведінкових стереотипів, хибно сприйнятих за вияви свободи особистості. Незважаючи на те, що за підсумками 2008 року в Україні зафіксовано зниження рівня підліткової злочинності на 7 %, більш ніж утричі зросла групова підліткова злочинність [6]. Тому метою статті є визначення негативних явищ, які супроводжують соціалізаційний процес учнівської молоді в сім'ї, а також напрямів розв'язання цих явищ.

Проблема соціалізації особистості у соціальній педагогіці є провідною. До неї тією чи іншою мірою зверталися у своїх дослідженнях

Т. Ф. Алексеєнко, О. В. Беспалько, І. Д. Зверева, М. П. Лукашевич, Л. І. Міщик, С. Я. Харченко та багато інших науковців.

У широкому розумінні соціалізація — це процес придбання людиною соціального досвіду, оволодіння цінностями і нормами, соціальним досвідом і знаннями, в результаті якого вона стає повноправним членом суспільства [3]. Соціалізація — це не той вид «культурного програмування», коли дитина пасивно засвоює впливи, яких вона зазнає. Навіть щойно народжений малюк має потреби та вимоги, які впливають на поведінку тих, хто за нього відповідальний. Соціалізація — це процес, через який дитина поступово перетворюється на особистість, яка розуміє і саму себе, і навколишній світ, адаптується до нього, набуваючи знань та звичок, притаманних культурі певного суспільства, в якій вона народилася [4]. Отже, важливість і актуальність цього процесу не викликають сумнівів,